

s podporou

**Státního fondu České republiky pro podporu a rozvoj české
kinematografie**

uvádí

**celovečerní dokumentární film Martina Ryšavého o životě
sibiřských kočovníků**

AFOŇKA UŽ NECHCE PÁST SOBY

**Slavnostní premiéra: 7. června 2005 v kině Aero
od 20.30 hodin**

země a rok výroby: ČR 2004

ve filmu vystupují:

*Afanasij Konstantinov, jeho rodiče a sourozenci
Maria Kolesova, její děti a vnuci
Michail Kolesov, jeho žena a syn
kočovníci z Devátého stáda a z rodové občiny Ňulgedák
obyvatelé vesnice Sakkyryr*

kamera a režie:

Martin Ryšavý

výkonný producent:

Galina Šustová

producenti:

Ondřej Trojan Galina Šustová

střih:

Katarína Geyerová

produkce:

Vladimír Šust, Daria Špačková, Marcela Vránová

vyrobila:

Produkce GAGA

ve spolupráci s:

*Pavel Dvořák a Studio VIRTUAL
Tomáš Hejtmánek
Total HelpArt T.H.A.*

O FILMU

Celovečerní dokumentární film **Afoňka už nechce pást soby** režiséra Martina Ryšavého je hodinovým vyprávěním o syrovém životě příslušníků sibiřského národa Evenů žijícího ve Věrchojanských horách. Jeho hlavními postavami jsou mladý pasterec sobů Afanasij Konstantinov a jeho prateta Maria Jegorovna Kolesovová.

Zatímco Maria Jegorovna si přeje, aby její příbuzní po její smrti žili dál tradičním způsobem života svých předků, mladý Afoňka by se rád z kočovnického údělu vyvlékl. Touží po životě ve vesnici nebo ve městě, které pro něj představují širší pole možností obživy a seberealizace. V čem by ale tato seberealizace měla konkrétně spočívat, to Afoňka netuší - nic jiného než pást soby totiž neumí. Navíc si uvědomuje, že vždy, když je nějakou dobu ve vesnici, táhne ho to téměř proti jeho vůli zpátky do hor, ke stádu. Sám neví, co v tom vězí, cítí jen, že není a nikdy nebude jako jeho dávní předkové, kteří znali jen život v přírodě, hory, lov a sobí pastviny.

Afoňka žije v divočině i v civilizaci, ve dvou odlišných světech, chvíli tam a chvíli tady. Do obou patří, v obou je doma, ale v žádném úplně. V žádném nekoření pevně. Z toho pochází jeho životní neklid, který je typický pro všechny mladé pasterce.

Filmem se prolínají také úvahy a verše evenského básníka Michaila Kolesova, který po svém reflektuje mizející svět kočovnické tradice.

Etnografické objevování pomocí dokumentárního filmu umožnilo českému režisérovi formulovat osobně prožitou rozporuplnost sibiřské současnosti. Jak sám říká, na začátku nebyl žádný zvláštní nápad, spíš dlouhodobý filmařský a badatelský zájem o zauralské oblasti. Natáčením filmu o kočovnicích chtěl prostě jen navázat na své předešlé sibiřské aktivity, ze kterých už vytěžil dva filmy.

V širokém záběru se film dotýká i základních otázek lidského údělu, společenských vztahů a osudu národa. Intuitivní

cesta s kočovníky dovoluje střídat meditaci, sněhovou krásu nekonečné krajiny, drsnou přirozenost vyvrhování sobů, lyrismus a střet protikladů, mezi něž patří i přehodnocování střeoevropsky tradičně přijímaných hodnot.

Dokument **Afoňka už nechce pást soby** byl oceněn hlavní cenou na 8. ročníku Festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě (26. - 31. října 2004). Stal se spoluvítězem soutěže Česká radost společně s kontroverzním dokumentem Český sen.

O TVŮRCI

Martin Ryšavý je absolventem Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy (obor biologie) a FAMU (obor scenáristika). Pracuje jako odborný asistent na katedře scenáristiky a dramaturgie FAMU.

Afoňka už nechce pást soby není jeho první dokument, který věnoval malým severoasijským etnikům. V roce 1995 natočil krátký film „Argiš“ o životě kočovných Něnců z poloostrova Tajmyr. Následující snímek, celovečerní „Sibiř – duše v muzeu“ (2000), se věnoval problematice pokusů s obrozováním starých tradic malých severských etnik a lidem, kteří jsou s takovými pokusy spojeni.

Martin Ryšavý natočil ještě i dvacetiminutový filmový experiment „Rozprava o metodě“ (1997), pojednávající o práci vědců a výzkumných pracovníků na Přírodovědecké fakultě UK, a filmovou povídku podle vlastního scénáře „Bílá indiánka“ (1999).

Spolupracoval také na scénáři celovečerního filmu Romana Vávry „Co chytneš v žitě“ (1998) a je autorem scénáře k filmu „Lesní chodci“ (2003) režiséra Ivana Vojnára. Přepřacováním tohoto scénáře vznikla stejnojmenná kniha, kterou v témže roce vydalo nakladatelství Eva Babická.

ROZHOVOR S MARTINEM RYŠAVÝM

Jak jste se seznámil s pasteveckou komunitou, o níž dokument vypráví? Co vás tak na ní zaujalo, že jste se rozhodl věnovat jí celovečerní dokument?

Já chtěl točit film o kočovnicích ještě dřív, než jsem se seznámil s Afoňkou a jeho příbuznými. O pár let dřív jsem natočil film o sibiřských intelektuálech, lidech, kteří se profesionálně starají o kulturní dědictví malých severských etnik, a vyslechl jsem si hodně názorů na to, jak je třeba s tímhle dědictvím zacházet a jak mu rozumět. Dodnes mě tenhle můj předchozí film baví, ale je pravda, že v něm trochu chybí hlas těch, kterých se vlastně všechny rozpravy o tradicích a možnosti jejich obrozování mají nejvíc týkat, neboli samotných kočovníků. Cítil jsem, že jsem sám sobě v tomhle ohledu něco dlužen, a to byl jeden z důvodů, proč jsem si přál film o kočovnicích natočit.

Druhý důvod byl docela prostý: chtěl jsem si tím splnit nějaké sny z dětství. A že jsem natočil zrovna o film pastevcích z Věrchojanských hor, to je úplná náhoda. Na Sibiři je mnoho míst, kde žijí pastevci, ale já toužil natáčet v horách, protože se mi v horách líbí. Tak jsem se tam rozjel a potkal Afoňku.

Jak dlouho jste s rodinou Afoňky pobýval?

Prožil jsem s nimi v roce 2002 celý podzim a kus zimy, pak jsem si odskočil do Prahy k zubaři a vrátil se do Věrchojanských hor začátkem dubna. Byl jsem potom s kočovnicí přes celé jaro a první polovinu léta, tak abych mohl natočit záběry ze všech ročních období.

Bylo těžké navázat s nimi kontakt a komunikaci?

Když jsem tam přijel, nikoho jsem neznal. Bylo to dost těžké. Točit film s vesnickými učiteli, novináři a zaměstnanci muzeí je snazší, protože ti jsou zvyklí komunikovat a mají zájem o kontakt se světem. Kočovníci nemají potřebu se zpovídat, navíc už dnes dobře vědí, co jsou média zač a jakou mají moc, takže jsou opatrní. Chtělo to nekonečnou trpělivost, z mojí i jejich strany, a neobešlo se to bez různých nedorozumění.

O životě na Sibiři a o jejích obyvatelích jste natočil už několik filmů. Tato nehostinná oblast vás tedy asi musí hodně fascinovat...

Sibiř není nehostinná... Ale s tou fascinací je to asi pravda. Rozlehlý, řídko osídlený prostor, pomalý život a ticho, to jsou opravdu silné drogy.

Nestýskalo se vám v té pusté a chladné krajině po rušné moderní civilizaci? Dovedl byste na Sibiři žít?

Mně se nestýská po rušné civilizaci, mně se stýská po přátelích, po lidech, se kterými můžu mluvit, o čem chci a jak mi zobák narostl. Život na Sibiři by byl pro mě těžký, kdybych si tam nedokázal takové lidi najít. Co se dá dělat, jsem intelektuál, rád čtu a studuju a potřebuju se z toho čas od času někde vypovídat. To by mi v té pustině asi chybělo. Ale kdo ví, vždyť jsem to vlastně ani pořádně nezkusil. Občas si myslím, že bych si s tím prostorem, tichem a šikovnou Evenkou třeba i vystačil...

Je ještě nějaká jiná země, do které se rád vracíte a o níž byste třeba chtěl také prostřednictvím dokumentu něco sdělit i ostatním?

Já to tak jako na Sibiři nikde jinde neznám. Teď jsem se pokusil natočit film ve Vietnamu. Marné to tam určitě nebylo, ale bylo to moje první setkání s touhle zemí a jestli se tam někdy vrátím, to vážně netuším. Je to podivuhodná země, ale je tam pořád hrozný rámus, že člověk neslyší vlastní myšlenky.

TOTAL HELPART

Total HelpArt T.H.A. vedená filmovým producentem a režisérem Ondřejem Trojanem je v současnosti zřejmě nejvýkonnější a nejúspěšnější producentská společnost. Pod její záštitou vznikly jedny z nejlepších filmů posledních let, které byly oceněny také řadou významných cen: **Pelíšky**, **Musíme si pomáhat**, **Pupendo** a **Horem Pádem** Jana Hřebejka, **Cesta z města** Tomáše Vorla, **Kruté radosti** Juraje Nvoty a **Želary**, jež Ondřej Trojan i sám režíroval.

Total HelpArt, jež byla založena v roce 1992 členy divadla Sklep Ondřejem Trojanem, Jiřím Burdou a Tomášem Hanákem, se věnuje také produkci *televizních filmů*, *krátkometrážní tvorbě*, *výrobě reklamních spotů* či *videoklipů* (např. pro Karla Plíhala, Jaromíra Nohavicu, Ivana Hlase a skupiny Vltava, Mňága a Žďorp či Divoké srdce) a nejnověji také *televizní show* kanálu HBO **Na stojáka**.

KONTAKTY

Tiskový servis: Pavlína Fechterová, 2media, Vlkova 36, 130 00 Praha 3, tel.: 777 556 160, e-mail: pavlina@2media.cz

Oficiální stránka Total HelpArt: <http://www.tha.cz>